

Staatsinrichting van Nederland

- 1p **1** Op welke manier werd de Tweede Kamer tussen 1848 en 1917 samengesteld?
- A** De leden werden benoemd door de koning.
 - B** De leden werden benoemd door Provinciale Staten.
 - C** De leden werden gekozen door middel van algemeen kiesrecht.
 - D** De leden werden gekozen door middel van censuskiesrecht.

- 1p **2** In het programma van een politieke partij stond rond 1900 de volgende tekst:
“Het is ons doel de Nederlandse arbeiders deel te laten nemen aan de internationale klassenstrijd.”

Van welke politieke partij is deze tekst afkomstig?

- A** de ARP
- B** de Liberale Unie
- C** de RKSP
- D** de SDAP

Gebruik bron 1.

- 1p **3** Deze briefkaart werd gebruikt om propaganda te maken voor het vrouwenkiesrecht.
→ Geef een reden waarom een briefkaart een geschikt propagandamiddel is.

Gebruik bron 2.

- 1p **4** De tekenaar laat Aletta Jacobs op ‘harde mannenkoppen’ tikken.
→ Noem een politieke reden waarom in de titel van de prent ‘harde mannenkoppen’ gebruikt wordt.

Gebruik bron 3.

- 1p **5** Stel, je wilt een werkstuk maken over het leven van Aletta Jacobs. Bij het zoeken naar informatie kom je deze speelfilm tegen.
→ Geeft de film volgens jou **betrouwbare** informatie voor jouw werkstuk of niet? Verklaar je antwoord.

Doe het zo:

Deze film geeft volgens mij wel/geen (maak een keuze) betrouwbare informatie, omdat ... (geef een verklaring).

- 1p **6** Tot 1917 waren katholieken en protestanten tégen algemeen kiesrecht en vóór de financiële gelijkstelling van het bijzonder onderwijs. Socialisten en enkele liberalen waren juist vóór algemeen kiesrecht en tégen de financiële gelijkstelling van het bijzonder onderwijs.
→ Noem een politieke reden waardoor de verschillende politieke stromingen, ondanks hun tegenstellingen, toch gingen samenwerken.

- 1p 7 In 1917 werd het districtenstelsel vervangen door het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.
→ Noem een politieke reden waarom besloten is tot invoering van het stelsel van evenredige vertegenwoordiging.

Gebruik bron 4.

- 2p 8 In de tekst zitten drie fouten.
→ Welke **drie** fouten zitten in de tekst? Schrijf de fouten op en verbeter ze.
Doe het zo:
De eerste fout is ... (noem de fout).
Het moet zijn ... (schrijf de verbetering op).
(enz. tot en met de derde fout)

- 1p 9 Welke bewering over de Nederlandse rechtspraak is **juist**?
A Advocaten worden benoemd door de minister van Justitie.
B Bij rechtszaken bepaalt een jury of iemand schuldig is of niet.
C De officier van justitie stelt de verdachte in staat van beschuldiging.
D Rechters moeten verantwoording afleggen aan de minister van Justitie.
E Rechters worden benoemd door het parlement.

Gebruik bron 5 en 6.

- 2p 10 Leden van de Tweede Kamer hebben rechten om hun werk te kunnen doen. Hieronder staan vijf van deze rechten:
a amendement
b budget
c enquête
d initiatief
e interpellatie
→ Geef per bron aan welk recht beschreven wordt. **Let op!** Er blijven drie letters over.
Doe het zo:
In bron 5: ... (vul een letter in).
In bron 6: ... (vul een letter in).

- 2p 11 Enkele stappen bij het tot stand komen van een wet zijn:
1 afkondiging in het Staatsblad
2 behandeling in de Eerste Kamer
3 behandeling in de Tweede Kamer
4 bespreking in de ministerraad
5 ondertekening door de koning(in) en één of meer ministers
→ Zet de stappen in de juiste volgorde, vanaf het moment dat een minister een wetsvoorstel heeft gemaakt.
Doe het zo:
Eerst ..., dan ..., dan ..., vervolgens ... en ten slotte ... (schrijf de nummers op).

- 2p **12** De overheid zou **meer burgers** invloed kunnen geven op het landelijke bestuur in Nederland. Ook zou de overheid burgers **meer invloed** kunnen geven dan ze nu hebben op het landelijke bestuur in Nederland.

→ Geef van beide mogelijkheden één voorbeeld.

Doe het zo:

Meer burgers invloed geven op het landelijke bestuur: ... (geef een voorbeeld).

Burgers **meer invloed** geven op het landelijke bestuur: ... (geef een voorbeeld).

Gebruik bron 7, 8, 9 en 10.

- 3p **13** De bronnen passen bij de regeringsperiode van een koning(in).
Hieronder staan vier jaartallen van inhuldigingen van een koning(in):

a 1848

b 1898

c 1948

d 1980

→ Neem het onderstaande schema over op je antwoordblad en vul de **letters** (van de jaartallen) en de **nummers** (van de bronnen) op de juiste plaats in.

staatshoofd:	vul letter van inhuldiging in:	vul nummer van de bron in:
koningin Beatrix		
koningin Juliana		
koningin Wilhelmina		
koning Willem II		

Staatsinrichting van Nederland

bron 1

een briefkaart (omstreeks 1910)

bron 2

een politieke prent over Aletta Jacobs (1914)

De prent heeft als titel: Mevrouw Dr. Aletta Jacobs: 'Het tikken op de harde mannenkoppen helpt'.

Toelichting

Op de toetsen zijn mannenhoofden te zien.

bron 3

omslag van een hoes van de speelfilm: 'Aletta Jacobs, Het Hoogste Streven'
Deze film is gebaseerd op de autobiografie van Aletta Jacobs.
(Een autobiografie is een boek waarin iemand zijn eigen leven beschrijft.)

bron 4

een tekst over grondrechten

Klassieke grondrechten zijn anders dan sociale grondrechten. Sociale grondrechten werden het eerst in de grondwet opgenomen.
Een ander verschil is dat klassieke grondrechten zorgen voor de bescherming van burgers tegen de overheid.
Voorbeelden van klassieke grondrechten zijn het recht op rechtsbijstand en vrijheid van meningsuiting.
Voorbeelden van sociale grondrechten zijn het recht op werk en vrijheid van godsdienst.

Hieronder staan twee bronnen met beschrijvingen van rechten die Kamerleden hebben.

bron 5

De Nederlandse Rijksbegroting bestaat uit de begrotingen waarin de verschillende ministeries aangeven hoe ze het geld, dat ze toegewezen hebben gekregen, willen besteden. De leden van de Tweede Kamer kunnen de Rijksbegroting goed- of afkeuren.

bron 6

De leden van de Tweede Kamer hebben het recht om zelf een wetsvoorstel in te dienen. Een dergelijk voorstel wordt vrijwel op dezelfde wijze behandeld als voorstellen die door de regering worden ingediend. De verdediging van het voorstel vindt echter plaats door de indiener(s) van het wetsvoorstel.

In bron 7 tot en met 10 staan vier fragmenten uit vier verschillende troonredes.

bron 7

In de Europese samenwerking zijn vergaande stappen gezet. De totstandkoming van de Economische en Monetaire Unie leidt ertoe dat de gulden voor het laatste jaar onze munteenheid zal zijn. De uitbreiding met landen van Midden- en Oost-Europa is een historische opdracht. Deze uitbreiding biedt economische kansen, zowel voor kandidaat-leden als voor de huidige lidstaten.

bron 8

Dit moment is een bijzonder moment. In vele staten van Europa vinden hevige beroeringen plaats en stroomt er bloed van burgers door de straten. In Nederland vindt een rustige overgang plaats. Beide Kamers van de Staten-Generaal zullen binnenkort worden vervangen en anders worden samengesteld en gekozen. Deze herziening van de grondwet zal binnenkort worden afgekondigd.

bron 9

In de eeuwenoude verhouding tussen Nederland en Indonesië heeft zich door de soevereiniteitsoverdracht een definitieve verandering voltrokken. Indonesië zal als zelfstandig land verder gaan. Deze ommekeer heeft het overduidelijk gemaakt, dat tal van feitelijke en persoonlijke verhoudingen werden beëindigd of zijn aangepast. Dit heeft bij veel mensen pijnlijk ingegrepen. De regering tracht de negatieve gevolgen daarvan zoveel mogelijk tegen te gaan.

bron 10

Gevoelens van verdriet mengen zich met die van vreugde en blijdschap, nu ik na al die jaren van bittere scheiding weer in uw midden verschijn. Leed en ontbering, nederlaag en ontreddeering, maar ook offervaardigheid en heldenmoed kenmerken de donkere jaren van de Duitse bezetting. In smart gedenken wij de slachtoffers van deze vreselijke periode.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.